


SALAMON KONRÁD

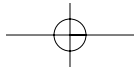
*Nemzet és nevelés*

 mai magyar társadalom válságos helyzetének két fő oka: a magyar nemzet tudatnak, azaz hazafiságnak a közgondolkodásból való kiszorítása, valamint az iskolarendszernek, a jövő nemzedékek nevelésének a tönkretétele. Minden más ebből következik.

Bár a hazai baloldali, azaz radikális irányzatok általában tagadják a nemzeti jelleg létezését, ennek ellenére tagadhatatlan magyar sajátosság, hogy a baloldalt a XX. század elejétől kezdve a magyar nemzeti gondolattól való idegenkedés jellemezte, eltérően más országok hasonló irányzataitól. S miután a második világháborút követően a szélsőbaloldali kommunisták a magyar politika meghatározói, majd kizárólagos irányítói lettek, semmi sem állhatott a magyar nemzet tudat megsemmisítésére indított hadjáratuk útjába. Ráadásul ekkor már nemcsak az általuk kárhozottatott reakciót és maradiságot tekintették – önkényesen – a nemzeti gondolat meghatározójának, de a közelmúlt náciizmusát és antiszemitizmusát is. Így a baloldali és szélsőbaloldali propaganda 1945-től – hazug módon – az emberieség, a humanizmus jegyében indította megszegényítő és megsemmisítő támadásait a nemzeti gondolat ellen. Ezt a pusztító folyamatot ugyan megszakította 1956 dicső forradalma, de annak kegyetlen elfojtása után már 1956 is a „kártékony nemzet tudat” elítélendő megnyilatkozásának számított.

A marxizmus-leninizmus a nemzeti múlt történetét – az osztályharc-elmélet alapján – leegyszerűsítette a gazdagok és a hatalmasok kegyetlenkedéseire, valamint a szegények igazságos elégedetlenkedéseire. A hazánkban élő kisebbségek történetét pedig úgy állította be, mintha a magyarság részéről folyamatos üldözést kellett volna elszenvedniük. A honvédelmek és a szabadságharcok egyes hősi mozzanatait ugyan kiemelte, de a nemzeti múlt úgynevezett deheroizálását 1956 után programszerűen is megfogalmazta. Ezt a célt szolgálta a nemzeti (és egyházi) ünnepek hétköznapra nyilvánítása, a nemzeti jelképek megváltoztatása, azaz a múlt értékeinek semmibe vétele és tagadása.

A kommunisták és szövetségeseik hatásosan építettek arra az egyébként nem új keletű felfogásra, miszerint minden nemzedék azt hiszi, hogy a történelem vele kezdődött, s ezért hajlamos az elődei által létre hozott értékeket lebecsülni. Gondoljunk csak a negyedik parancsolatra: Atyádat és anyádat tiszteljed! Tehát már akkor figyelmeztetni kellett, hogy tiszteld az elődeidet, de ez csak úgy lehetséges, ha tiszteled mindazokat az értékeket, eszményeket, amelyeket ők tiszteltek, vallottak. Vagy gondoljunk a legnagyobb magyar konzervatív reformerre, Szent Istvánra, aki *Intelmeiben* arra figyelmeztette fiát, hogy utánozza az előtte uralkodókat,



azaz a pogány magyar fejedelmeket. A múlt értékei iránti tiszteletre tehát minden nemzedéket rá kell nevelni. A hazai bal- és szélsőbaloldal viszont ennek épp az ellenkezőjét csinálta.

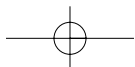
A második világháborút követő közel fél évszázados baloldali és kommunista propaganda a nemzeti múlt fontos részét alkotó vallást és egyházakat is üldözte. Ennek során felszámolta az egyházak kezén levő egészségügyi intézményeket, valamint – néhány kivételtől eltekintve – megszüntette az egyházi iskolákat is. Az egyházak hitéleti tevékenységét pedig a templomok falai közé szorította, üldözve a papokat és híveket egyaránt, így az emberek többsége elhagyta vallását. Ezzel elpusztította annak az ezeréves hagyománynak a nagy részét, amely hazánkat a keresztény Európához kapcsolta, s a magyarság jövőjét folyamatosan megalapozta. A keresztény szellemiségben nevelt nemzedékek ugyanis képesek voltak a helytállásra, az áldozatvállalásra, a vereségek elviselésére és a mindenkori újrakezdesre.

Mindez azt a célt szolgálta, hogy az embereknek se vallásos hite, se nemzeti öntudata ne maradjon, s így sokan a kommunista eszmék, még többen pedig az erkölcsi züllés szabad prédáivá váltak. Ez utóbbi ugyancsak az 1956 utáni cinikus kádári politika következménye, elérve azt a célt, hogy a társadalom ne foglalkozzon az ország ügyeivel, a nemzet jövőjével. Ennek a letragikusabb példája, hogy a magyarság közelgő demográfiai katasztrófájára már az 1970-es évek elejétől figyelmeztető Fekete Gyulát a bal- és szélsőbaloldaltól a legalpáríbb támadások érték, ami egyértelmű bizonyíték arra, hogy a hatalomnak az értelmiség jelentős részét is sikerült elzüllesztenie.

A jövőre tekintve ennek az általános elzüllesztésnek legsúlyosabb következménye az iskolarendszer tönkretétele, amely napjainkra összeomlott, tisztelet az elszigetelt kivételeknek, és tisztelet a lehetetlen körülmények között is helytállni akaró pedagógusoknak. Összeomlott, mert az iskolákat – a kevesebb felkészültek mellett – műveletlen és nevetlen fiatalok tömegei hagyják el, akik nem alkalmasak a munkavállalásra, és nem hajlandók a társadalmi együttélés legegyszerűbb szabályainak a betartására sem. A mai iskolákban egyetlen dolgot tanulhat meg minden diák, hogy bármit megtehet, büntetéstől nem kell tartania. Az elhatalmasodó bünnözésnek itt van az egyik kiinduló pontja, és ezért nem az iskolák és nem a pedagógusok a felelősek. Az ő kezükből ugyanis az ostobábbnál ostobább kormányzatok kivették a számonkérés és a fegyelmezés minden eszközét.

Ez a válságba jutott iskola jól tükrözi az európai civilizáció válságát, amely a szabadságot összetéveszti a felelőtlenséggel, s egyfolytában az egyén – s közte a diákok – jogait hangsúlyozza, miközben a kötelességeikről alig ejt szót. Most kezd nyilvánvalóvá válni, hogy szétesik az a társadalom, amelyben csak jogok vannak, de nincsenek kötelességek, és összeomlanak az ilyen iskolák is.

Ebben a helyzetben az iskolák és a pedagógusok nem tehetek mást, megpróbálták menteni a menthetőt. Napjainkra azonban elengedhetlenné vált, hogy azonnal hozzá kell látni a katasztrófális helyzet megváltoztatásához. Az első és legfontosabb, amit rögtön meg lehet tenni, a kis létszámú osztályok létrehozása, azaz az osztálylétszámok maximálása 16 főben. Ez egyik napról a másikra emel-



hetné a tanítás színvonalát, és javíthatná az iskolai fegyelmet is. Ezzel együtt meg kell adni az iskoláknak a fegyelmezés lehetőségét, ami nem a testi fenyítés visszaállítását jelenti.

A rögtöni intézkedések mellet szükséges hozzákezdeni az oktatás konzervatív reformjához. A mai katasztrófát ugyanis az 1948-ban elkezdett és soha abba nem hagyott baloldali, azaz radikális reformok idézték elő. Ennek során törölték el például a hit- és erkölcsstan oktatását, de a helyébe semmit sem vezettek be, így nemzedékek sora nőtt fel az erkölcsstan oktatása nélkül. Ez is a bűnözés növekedésének okai közé tartozik.

A konzervatív reform lényege, hogy mindazt megőrzi a múltból, ami érték, és csak akkor reformál, ha a régi már rosszul működik. Ezzel szemben a radikális nem fordít gondot a múlt értékeinek megőrzésére, és akkor is reformál, ha a régi még jól működik. Gondoljunk csak a szóképes olvasás bevezetésére, aminek során a radikálisok mindkét hibát elkövették. A régi módszer jól működött, tehát felesleges volt az újat erőltetni. A második hiba a nemzeti sajátosság figyelmen kívül hagyása. Azaz egy ragozó nyelv esetében, mint a magyar, a szóképes olvasás eleve elhibázott módszer, mert a mi nyelvünkben nem az előjárókból, hanem a ragokból derül ki a lényeg, tehát a szavakat végig kell szótagolni, hogy a leírtakat meg lehessen érteni.

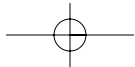
A konzervatív oktatási reform előfeltétele a szabad iskolaalapítás joga. Ez azt jelenti, hogy az önkormányzatok, egyházak, alapítványok stb. iskolákat hozhatnak létre, és működtethetnek. S amennyiben azokat akkreditálták, úgy a finanszírozásuk az állami költségvetésre hárul. Az iskola fenntartása ugyanis nem függhet a különböző adottságú önkormányzatok, szervezetek anyagi lehetőségeitől vagy hajlandóságától.

A szabad iskolaalapítás előzetes feltétele viszont egy olyan nemzeti alaptanterv vagy műveltségi kódex, amelyet minden iskolatípusnak teljesítenie kell. Ennek megvalósítását pedig az újra létrehozott szakfelügyeleti rendszernek kell ellenőriznie. Nagy hiba volt ugyanis ennek a megszüntetése, mert hiánya jelentősen járult hozzá a színvonal általános romlásához.

A konzervatív iskola első feladata a tudás átadása, tehát nem elégszik meg a semmit sem jelentő kompetenciával. Ezért tantárgyakat tanít. S a kis létszámú osztályokban, és a szükség szerinti még kisebb csoportokban, akár több fejlesztő pedagógus egyidejű munkájával ez meg is valósítható.

Második feladat a hazafias nevelés, a magyar irodalom és történelem nemzeti szellemű tanítása, mert ez alapozhatja meg az egészséges nemzettudatot. Ugyanis egyetlen közösség sem létezhet vállalható múlttudat nélkül, mert ez az, ami a közösséget összetartja, és a jövőre felkészíti. Ha tehát egy nemzet múltjának nagy részét szégyenletes és elvetendő örökséggé rágalmazzák, azzal az adott nemzetet a jövőjétől is megfosztják.

Harmadik feladat az egészséges testi nevelés. Ez Kodály Zoltán országában úgy is megoldható lenne, hogy a heti két óra testnevelés mellett, heti két óta tánc is bekerülne az órarendbe, ahol a tánc és az ének együttes tanulása és



gyakorlása nagyban hozzájárulhatna ahhoz, hogy a fiatalok testileg és lelkileg is egészségesek legyenek.

Negyedik feladat az erkölcsi nevelés, amely a konzervatív iskolákban a hit- és erkölcsstan órarend szerinti oktatásával valósul meg. Konzervatív világi iskolákban viszont meg lehet adni a lehetőséget arra, hogy e helyett választható legyen egy vallás- és etikatörténeti tárgy.

A vallásoktatással kapcsolatban el kell gondolkodni azon, hogy az emberiség eddigi történetében nem találunk olyan társadalmakat, amelyek szakrális alapok nélkül szerveződtek és működtek volna. Erre Európa tett kísérletet a XIX. századtól, kijelentve, hogy Isten halott. Ezzel együtt állandóvá vált a keresztényellenes propaganda, a kereszténység, a keresztény egyházak lejáratása, tevékenységük erőszakos visszaszorítása, amit nagy elszántsággal folytattak a kommunista rendszerek is, s nem eredménytelenül. A gond csak az, hogy ha pl. napjaink Európájának katasztrofális népesedési helyzetére pillantunk, miszerint sokkal többen halnak meg, mint ahányan születnek, akkor úgy tűnik, hogy európai ember – Isten általa bejelentett halálát nem sokkal éli túl.

Ugyanakkor azt is látni kell, hogy az Európát megalapozó kereszténység visszaszorítása következtében egyre többen váltak céltalan sodródókká, akiknek a szabados életvitel eleve nem biztosíthatott teljes életet, így az 1960-as években divatossá vált a keleti vallások, mindenekelőtt a buddhizmus felé fordulás. Napjainkban viszont növekszik a muzulmáná váló európaiak száma. Ez is jól mutatja az európai ember értékvesztését, elbizonytalanodását, s azt, hogy az európai értékek megőrzése nem képzelhető el a görög, római és zsidó hagyományt magába foglaló keresztény értékek megőrzése nélkül. S bőven van mit megőrizni, hiszen Európa a Nyugatrómai Birodalom bukását követően a kereszténység alapján szerveződött újjá, és – minden belső ellentét és háborúskodás ellenére – a XIX. századra a világ meghatározó szellemi, politikai és gazdasági központjává vált. Azóta viszont, hogy gyökereit igyekszik elszakítani, hanyatlik, s egyes előrejelzések szerint 50–100 év múlva – az európaiak gyermektelensége és a betelepülések következtében – lakosságának többsége muzulmán lesz. Az európai civilizációt és kultúrát tehát csak keresztény alapokon lehet megőrizni. Ezért amikor hitoktatásról beszélünk, az európai értékek megőrzéséről is beszélünk.

Egy pusztuló civilizáció, egy pusztuló nemzet esetében felvetődhet a kérdés: Miért kell erőltetnünk a helytállást? Erre Németh László az 1933-ban írt *Debreceni káté*ban így válaszolt: „Mert így kívánja életünk méltósága, a testünkben szálló sors s az elszántságot kedvelő idő. A történelem népekben él, és népekben gondolkozik... semmiféle nemzetközi megváltás sem menti meg a rajtunk átszálló életet a jövőnek, ha a népnek, melyben atomok vagyunk, magva szakad. Reménytelen a harcunk? A nagyság, mint maga az élet is, reménytelen, s a reménytelenségben, a falhoz állított népek harcában van valami kétszerkettő fölötti remény. A történelem a tragikus életérzés csodája. Marathónnál a reménytelenség győzött.”

